

Glazbeni odgoj djece u ranim godinama života

Kovač, Dora

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:767130>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

**DORA KOVAČ
ZAVRŠNI RAD**

**GLAZBENI ODGOJ DJECE U RANIM GODINAMA
ŽIVOTA**

Čakovec, srpanj 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Čakovec)

ZAVRŠNI RAD

IME I PREZIME PRISTUPNIKA: Dora Kovač

TEMA ZAVRŠNOG RADA: GLAZBENI ODGOJ DJECE U RANIM GODINAMA ŽIVOTA

MENTOR: Branimir Magdalenić, prof., v.predavač

Čakovec, srpanj 2023.

SAŽETAK

Glazba je moćno oruđe koje na različite načine utječe na čovjeka. Ona je „znanje i vještina, umjetnost vremenske organizacije zvuka; umjetnost kombiniranja zvukova prema pravilima (koja se mijenjaju prema mjestima i razdobljima); proizvod te umjetnosti.“ S glazbom se čovjek susreće od rođenja, a glazbeno se počinje razvijati već u prenatalnom razdoblju. Glazba ima važnu ulogu u odgoju i obrazovanju od davnina. Razdoblje rane i predškolske dobi najvažnije je razdoblje za opći razvoj djeteta, stoga je glazbeni odgoj u predškolskim ustanovama ključan dio odgojno-obrazovnog procesa, odnosno odgoja. Odgoj je, prema Vukasović, definiran kao proces koji izgrađuje i oblikuje čovjeka kao ljudsko biće sa svim njegovim osobinama i karakteristikama. On podrazumijeva inkluziju svih komponenata djetetova razvoja, pa tako i glazbenog. U glazbenom odgoju naglašena je kulturna i estetska dimenzija. Glazbenim odgojem potiče se dječji stvaralački proces. Glazba ima pozitivan utjecaj na cjelovit djetetov razvoj te ona pokreće i razvija sve njegove sposobnosti: motoričke, kognitivne, kreativne i afektivne. Glazbeni odgoj i razvoj djece rane i predškolske dobi može se ostvariti brojnim metodama, odnosno glazbenim aktivnostima: pjevanjem, sviranjem, slušanjem glazbe, izražavanjem, stvaranjem, pokretom, praktičnim zadacima, igrama i drugim društveno-zabavnim aktivnostima. U tom su procesu unaprjeđivanja dječjih glazbenih potencijala važna tri međusobno povezana preduvjeta: djetetova muzikalnost, glazbene sposobnosti i glazbena inteligencija. Učinci i rezultati glazbenog odgoja u velikoj mjeri ovise o odgojitelju, njegovoj volji, spremnosti na učenje, stručnosti i kompetencijama. Također, vrlo je bitan kurikulum ranog i predškolskog odgoja koji prepoznaje glazbeni razvoj kao dio cjelovitog razvoja djeteta.

KLJUČNE RIJEČI: glazba, odgoj, glazbeni odgoj, djeca rane i predškolske dobi, odgojitelj, glazbene aktivnosti, glazbeno stvaralaštvo djece

SUMMARY

Music is a powerful tool that affects people in different ways. It can be defined as a combination of knowledge and skills, i.e., the art of organizing sounds with respect to time; the art of combining sounds according to a set of rules (that vary depending on the place and time); or as the product of this art. People encounter music since birth, and they start their music development during the prenatal period. Music has played a significant role in upbringing and education for a long time. Children's early and preschool years are the most important for their general development. Therefore, music education in preschool institutions is of key importance in the process of education and upbringing. Upbringing is defined by Vukasović as the process where people are formed as human beings with all of their traits and characteristics. It encompasses all the elements of a child's development, including music development. Music education emphasizes the cultural and aesthetic dimensions and it facilitates the creative process in children. Music has a positive effect on all aspects of children's development and it helps them acquire and develop their motor, cognitive, creative, and affective skills. Music education and development of children in their early and preschools years can be realized through various methods, i.e., music activities, for instance: singing, playing an instrument, listening to music, musical expression or creation, movements, practical tasks, games and other kinds of fun social activities. In such a process of developing a child's musical potential, there are three mutually-related preconditions: a child's musicality, music skills and music intelligence. The success and effects of music education largely depend on the childcare worker's motivation, willingness to learn, expertise, and competence. What is more, it is extremely important to set up a curriculum related to children's early and preschool education which recognizes music development as an important aspect of a child's development as a whole.

KEYWORDS: music, education, music education, preschool children and toddlers, childcare worker, music activities, music creation in children.

ZAHVALA

Prije svega, od srca zahvaljujem svome mentoru, profesoru Branimiru Magdaleniću, na nesebičnoj pomoći, podršci, svakoj lijepoj riječi i konstruktivnim savjetima koje mi je pružio tijekom studiranja i za vrijeme pisanja ovog rada. Također, zahvaljujem svim drugim profesorima Učiteljskog fakulteta koji su me motivirali i dali mi potrebna znanja za zvanje odgojitelja.

Posebno zahvaljujem svojim roditeljima i bratu na povjerenju, podršci i brojnim savjetima koje su mi pružali tijekom cijelog školovanja.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. TA DIVNA UMJETNOST - GLAZBA	2
3. PRVI SUSRETI DJETETA S GLAZBOM - PRVA GLAZBA	4
3.1. <i>OSJEĆAJ I SLUH ZA GLAZBU</i>	4
3.1.1. <i>DIJETE U MAJČINOJ UTROBI</i>	4
3.1.2. <i>DIJETE NAKON ROĐENJA</i>	5
4. DJELOVANJE GLAZBE NA CJELOVIT RAZVOJ DJETETA	7
4.1. <i>MOZART EFEKT</i>	8
5. RANI GLAZBENI ODGOJ	10
5.1. <i>ULOGA ODGOJITELJA</i>	11
5.2. <i>POTICAJNA OKOLINA</i>	12
5.3. <i>VAŽNOST POTICANJA DJEČJEG GLAZBENOG STVARALAŠTVA</i>	12
5.4. <i>TEMELJNA PODRUČJA POTICANJA RANE GLAZBENE OSJETLJIVOSTI</i>	14
5.5. <i>PREDUVJETI ZA GLAZBENI RAZVOJ DJECE</i>	14
5.5.1. <i>MUZIKALNOST DJETETA</i>	15
5.5.2. <i>GLAZBENA SPOSOBNOST DJETETA</i>	15
5.5.3. <i>GLAZBENA INTELIGENCIJA DJETETA</i>	15
6. GLAZBENE AKTIVNOSTI	17
6.1. <i>VRSTE GLAZBENIH AKTIVNOSTI</i>	17
6.1.1. <i>OBRADA PJESME</i>	17
6.1.2. <i>OBRADA BROJALICE</i>	18
6.1.3. <i>SLUŠANJE GLAZBE</i>	19
6.1.4. <i>IGRE S PJEVANJEM</i>	20
6.1.5. <i>SVIRANJE</i>	20
6.2. <i>NAČINI RADA U GLAZBENOJ AKTIVNOSTI</i>	29
6.3. <i>METODIČKI POSTUPCI</i>	29

6.4.	<i>VAŽNOST I DOBROBIT GLAZBENIH AKTIVNOSTI</i>	29
7.	PRIMJERI GLAZBENIH AKTIVNOSTI	31
7.1.	<i>OBRADA PJESME</i>	31
7.1.1.	<i>PJESMA ZA MLAĐU DOBNU SKUPINU DJECE</i>	31
7.1.2.	<i>PJESMA ZA SREDNJU DOBNU SKUPINU DJECE</i>	31
7.1.3.	<i>PJESMA ZA STARIJU SKUPINU DJECE</i>	31
7.2.	<i>AKTIVNO SLUŠANJE GLAZBE</i>	32
7.3.	<i>OBRADA BROJALICE</i>	33
7.3.1.	<i>SMISLENA BROJALICA</i>	33
7.3.2.	<i>BESMISLENA (IRACIONALNA) BROJALICA</i>	33
7.3.3.	<i>PJEVANA BROJALICA</i>	34
7.4.	<i>IGRE S PJEVANJEM</i>	34
7.4.1.	<i>IGRA S PJEVANJEM ZA JASLIČKU SKUPINU DJECE</i>	34
7.4.2.	<i>IGRA S PJEVANJEM ZA MLAĐU DOBNU SKUPINU DJECE</i>	35
7.4.3.	<i>IGRA S PJEVANJEM ZA SREDNJU DOBNU SKUPINU DJECE</i>	35
7.4.4.	<i>IGRA S PJEVANJEM ZA STARIJU DOBNU SKUPINU DJECE</i>	36
7.5.	<i>SVIRANJE</i>	37
8.	ZAKLJUČAK	38
9.	LITERATURA	40
10.	POPIS SLIKA	43

1. UVOD

Ovaj završni rad bavi se glazbenim odgojem djece rane i predškolske dobi. Cilj rada jest predstaviti glazbeni odgoj djece rane i predškolske dobi koji je sastavni dio dobre odgojno-obrazovne prakse odgojitelja. Također, predstaviti će se primjeri dobrih glazbenih aktivnosti za poticanje glazbenog razvoja i stvaralaštva djece u ranim godinama života. Predstaviti će se na koji način glazbeno pristupiti djetetu rane i predškolske dobi, kako mu približiti glazbu te kako konkretnim primjerima dobrih glazbenih aktivnosti poticati razvoj glazbene komponente djetetova razvoja, ne zanemarujući ostale. Razlog odabira teme „Glazbeni odgoj djece u ranim godinama života“ jest uočavanje i promišljanje o sposobnostima djeteta koje se manifestiraju kroz glazbeni odgoj, odnosno kroz glazbene aktivnosti. Uočene sposobnosti dovele su do današnje percepcije i spoznaje djeteta kao kreativnog bića i aktivnog kreatora vlastitog znanja kroz igru koja je imperativ odgoja općenito, pa tako i glazbenog odgoja.

Rad se sastoji od sedam cjelina. Nakon uvodnog dijela slijedi razrada teme rada. U drugoj cjelini rada predstavlja se i definira glazba kao umjetnost te se pozicionira njena postojanost od davnina. Treća cjelina rada donosi pregled prvih susreta djeteta s glazbom, još od prenatalnog perioda, te buđenja njegovog osjećaja i sluha za glazbu. U četvrtoj cjelini analizira se djelovanje glazbe na cjelovit djetetov razvoj. U petoj se cjelini pozicionirala krovna tema ovog rada. To je rani glazbeni odgoj djece, odnosno glazbeni odgoj djece u ustanovama ranog i predškolskog odgoja. Ovdje se razmatra uloga odgojitelja, poticajna okolina, važnost i cilj poticanja dječjeg glazbenog stvaralaštva, temeljna područja poticanja rane glazbene osjetljivosti te preduvjeti za glazbeni razvoj djece. Nadalje, u šestoj cjelini definiraju se glazbene aktivnosti, vrste glazbenih aktivnosti, načini rada, metodički postupci te važnost i dobrobit glazbenih aktivnosti. Sedmo poglavlje donosi realizirane primjere glazbenih aktivnosti. Na samom kraju rada izvodi se zaključak, donesen temeljem pisanog dijela rada i korištene literature.

2. TA DIVNA UMJETNOST - GLAZBA

Glazba je „znanje i vještina, umjetnost vremenske organizacije zvuka; umjetnost kombiniranja zvukova prema pravilima (koja se mijenjaju prema mjestima i razdobljima); proizvod te umjetnosti“.¹

U povijesti civilizacijskoga kruga, sežući od antike, glazba je definirana na različite načine. U antici su među istaknutima Ptolemejeva definicija da je glazba „sposobnost prepoznavanja razlika između visokih i niskih tonova“ i ona glazbenog teoretičara Aristida Kvintilijana da je glazba „znanje o melosu i o onome što melosu pripada“.²

U antičkom poimanju glazbe izdvaja se i Platonovo mišljenje: „Najbolji odgoj proizlazi iz glazbe jer harmonija i ritam prodiru najdublje u dušu i osvajaju je, tako da slušatelju daju mudrost i razum.“ (Laniado, 2006). Platon tvrdi da je glazba važna za napredak države, odnosno da država uvelike ovisi o glazbi te da će biti bolje uređena na svim poljima ako će glazba unutar njezinih granica biti kvalitetnija. (Voglar, 1980). Aristotel također naglašava važnost odgoja glazbom. Smatra da glazba vraća čovjeka njegovom istinskom bitku te da dovodi do pročišćenja (Krstić i Milić, 2009). U sljedećim povijesnim razdobljima glazba dobiva novu ulogu. U srednjem je vijeku uloga glazbe bila istodobno zadovoljavanje racionalnog i osjetilnog. U renesansi i ranome baroku definicija glazbe imala je naglasak na konkretnom muziciranju, s naglaskom na vokalnosti. Glazba je poimana kao umjetnost ispravna pjevanja. Nadalje, tijekom povijesti ističe se i Beethovenova definicija glazbe kao najvećeg otkrića koje je veće od svih mudrosti i filozofije. Ističe kako glazba čini čovjeka plemenitim i sretnim, razvija u čovjeku ljubav prema zajednici, a ne samo prema lijepom (Voglar, 1980). Time započinju nova promišljanja o glazbi i njezinim definicijama. Danas definicija glazbe ima koliko i ljudi, no svi se slažu s činjenicom da glazba ima jak utjecaj na svijet iz svih perspektiva.

„Glazba je... ljepota, čarolija, uživanje, osjećaj, ljubav, duhovni život, moć, snaga, inspiracija, sloboda, umijeće, svemir, pokret, igra, ODGOJ, ...i još više, mnogo više. Glazba je sve ono što se ne može izreći, a živi u čovjeku i izvan njega.“ (R. Sam)

Glazba smiruje, tješi, liječi, potiče nastanak neuronskih veza, uznemiruje i izaziva agresiju, dok s druge strane potiče plemenite osjećaje. Moćno je oruđe kojim treba oprezno

¹ Glazba, preuzeto 23. 4. 2023. s internetske stranice <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=22246>

² Glazba, preuzeto 23. 4. 2023. s internetske stranice <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=22246>

upravljati i pripaziti kako će se i na koji način prezentirati svijetu, prije svega djeci. Kakva će se glazba i na koji način prezentirati djeci te kakvi će rezultati proizaći iz toga, u velikoj mjeri ovisi o odgojitelju, njegovoj volji, spremnosti na učenje, stručnosti i kompetencijama.

3. PRVI SUSRETI DJETETA S GLAZBOM - PRVA GLAZBA

Briga za dijete i djetetov cjelovit razvoj imperativ je. Prve godine života djeteta ključne su za formiranje ličnosti. Djetetu je potrebna ljubav, njega i odgoj da bi se ono ostvarilo na svim područjima razvoja. Također, potrebu za ljubavlju, njegu i odgoj bitno je održavati i u kasnijim godinama djetetova života. Predškolsko doba djeteta razdoblje je intenzivnog razvoja glazbenih sposobnosti. Značaj glazbenog odgoja u navedenom razdoblju vrlo je velik (Voglar, 1980).

Primjeri dobre odgojno-obrazovne prakse odgojitelja i teorijski dio razvojne psihologije pokazuju da, zbog specifičnosti razvojnih mogućnosti djeteta u ranom djetinjstvu, konkretni sadržaji, zadatci odgoja i metode rada zahtijevaju drugačiji pristup od djece vrtićke i predškolske dobi. Umjetnost ima veliko značenje u odgoju. Od svih umjetnosti glazba je umjetnost koja je djetetu najdostupnija, i to već u razdoblju prije samog rođenja.

3.1. OSJEĆAJ I SLUH ZA GLAZBU

Dijete razvija osjećaj i sluh za glazbu već i prije samog rođenja, točnije od 22. dana trudnoće. Glazba u djetetov život donosi radost i toplinu. Njezina uloga važna je u svim segmentima djetetova razvoja. Već je od antike poznat utjecaj glazbe na intelektualni i emotivni razvoj djeteta. To dokazuju i brojna istraživanja provedena posljednjih 25 godina. Zato se danas provodi sustavni glazbeni odgoj od rođenja (Laniado, 2006).

3.1.1. DIJETE U MAJČINOJ UTROBI

Mađarski kompozitor i učitelj glazbene pedagogije Zoltan Kodaly napominje da „glazbeni odgoj treba početi devet mjeseci prije rođenja“ pa se fokus na glazbeni razvoj djeteta stavlja već u majčinoj utrobi.

Djetetov sluh počinje se razvijati u majčinoj utrobi, i to već od 22. dana trudnoće. Krajem trećeg mjeseca fetus pokriva uši kada čuje glasne zvukove. Kada fetus čuje neki neuobičajen zvuk, uspore mu se otkucaji srca. Također, prije šestog mjeseca fetus taktilno percipira zvukove pomoću vibracija koje dopiru do njegove kože. Nadalje, od šestog mjeseca sposoban je registrirati zvuk. Registriran zvuk povezuje sa zvukom koji je prije čuo te je sposoban protumačiti njegovo značenje (Laniado, 2006).

3.1.2. DIJETE NAKON ROĐENJA

Djetetov slušni aparat nakon rođenja potpuno je razvijen i spreman je za obavljanje svoje funkcije. Razvoj ostalih sposobnosti za primanje nekih drugih umjetnosti, poput likovne, slijedi tek nakon rođenja. Dojenče reagira na akustične podražaje, no kako mu još uvijek nije razvijena slušna pažnja, u prvim danima nakon rođenja, dijete gotovo i ne čuje. Od drugog tjedna dijete počinje zaista reagirati na zvukove. To su reakcije poput treptanja očima, kontrakcije mišića, pokreta glavom i rukama i sl. Prvi zvukovi na koje dijete reagira su majčin glas te njezino pjevanje za vrijeme previjanja, uspavlivanja, kupanja i sl. (Sam, 1998).

Prvi se smiješak objašnjava kao djetetovo izravno obraćanje okolini i akustičnim zvukovima koje čuje. Dijete pomno osluškuje okolinu u razdoblju od trećeg do petog mjeseca pa se to razdoblje naziva još i „razdoblje slušanja“. U tom razdoblju djetetov smiješak više nije jedva primjetno razvlačenje usana, što se moglo zapaziti u prvim tjednima djetetova života, već je izraz njegove društvenosti. Dijete smiješkom odgovara na majčin smiješak te njezine ljubazne riječi. Uz smiješak dijete počinje izvoditi glasove i živahno miče rukama i nogama. U njemu se budi kompleks živahnosti (Sam, 1998).

U šestom mjesecu dijete se okreće prema izvoru zvuka, često se njiše, no nema razvijenu sposobnost održavanja usklađenog ritma. Tijekom osmog mjeseca na glazbeni podražaj maše i udara rukama. S navršenih devet mjeseci vježba vokale kojima djelomično prati glazbu (Vidulin, 2016).

Autorica knjige *Nadarenost: razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje* Mira Čudina-Obradović ističe kako dijete u dobi od devetog do osamnaestog mjeseca prolazi kroz fazu prve glazbene reakcije. Navedeni period specifičan je po načinu djetetove reakcije na glazbu. Dijete pokazuje znakove ugone ili neugode. Reakcija ovisi o načinu na koji je dijete doživjelo glazbu.

Nadalje, autorica piše da dijete u dobi od osamnaestog mjeseca do treće godine života prolazi kroz fazu prave glazbene reakcije. U toj fazi dijete spontano pjeva i imitira dijelove pjesme. U trećoj godini povećava se usklađenost pokreta s glazbom i svjesno sudjelovanje u njoj.

Dijete u razdoblju od jasljičke dobi do treće godine života glazbu treba, prije svega, dobivati u obliku slušanja i otkrivanja zvučne okoline. Na taj se način pobuđuje interes za glazbu te se dijete navikava na glazbu. Time započinje glazbeni razvoj djeteta s naglaskom na

osjetilnu sastavnicu njegove osobnosti. Cilj je slučajno i usputno slušanje pretvoriti u svjesno osluškivanje, pobuditi interes za sve zvučno u okolini, razviti auditivnu radoznalost te stvoriti temelje za upoznavanje, pamćenje i analizu zvučnih doživljaja. Djetetove glazbene reakcije ovise o njegovom stupnju razvoja (Vidulin, 2016).

Od treće godine pa do polaska u školu dijete prolazi mnoge razvojne faze. U tom razdoblju moguće je ostvariti uspješne rezultate na različitim glazbenim odgojno-obrazovnim područjima. Neka su od njih slušanje glazbe, pjevanje, sviranje na udaraljkama te glazbene igre. To su glazbene aktivnosti kojima se pobuđuje i razvija interes za glazbu, započinje konkretniji razvoj glazbenih sposobnosti, njeguje glas, postiže samostalnija i ritamsko-melodijski preciznija izvedba pjesme pjevanjem i/ili sviranjem, doživljava i izražava glazba, prepoznaju osnovne glazbene sastavnice i sl. Nadalje, svake naredne godine proširuju se i obogaćuju djetetovi zvučni utisci i iskustva (Vidulin, 2016).

Od pete godine nadalje veća se pozornost posvećuje intonaciji i pravilnom pjevanju te se razvija glazbeno pamćenje i preciznost u ritamskoj i melodijskoj izvedbi. Također, posvećuje se pozornost i analizi i primjenjivosti glazbenog djela. U ovom razdoblju dijete uči pjesmu po sluhu, s lakoćom pamti riječi te samim time brže savladava nove skladbe. Dijete počinje primjećivati dijelove skladbe koji se ponavljaju i dijelove koji su različiti. Apstraktnost visine tona sve je manja. Dijete je sposobno zapamtiti odlike ritma/metra i melodije, uzlazno i silazno kretanje tonova te karakter i ugođaj glazbe. Također, u ovom je razdoblju naglasak na uskoj povezanosti između glazbe i pokreta. Uz pjevanje uvode se jednostavni pokreti koji olakšavaju pamćenje pjesme, ponajprije teksta pjesme. Uz aktivnosti pjevanja djeca posežu za sviranjem na udaraljkama, igraju glazbene igre te sve aktivnije slušaju glazbena djela (Vidulin, 2016).

4. DJELOVANJE GLAZBE NA CJELOVIT RAZVOJ DJETETA

Glazba je sveprisutna u čovjekovu životu. Od davnina joj je pripisana nadnaravna moć u raznim kulturama svijeta (Rojko, 2012).

Utjecaj i uloga glazbe u čovjekovu životu sve se više uočavala tijekom povijesti. U 20. stoljeću započela su mnoga istraživanja u čijem je fokusu bio utjecaj glazbe na čovjekov razvoj. Glazba je bitan faktor djetetova razvoja, još od prenatalnog razdoblja. Tijekom odrastanja dijete je okruženo glazbom putem pjevanja i sviranja ljudi koji ga okružuju (obitelj, rodbina, odgojitelji i sl.) te putem medija.

Glazba je moćno oruđe koje na dijete ostavlja mnogo veći utjecaj od same ljepote. Ona utječe na razvoj vještina koje dijete pripremaju za čitanje i pisanje. Također, glazba pomaže razvoju lijeve polutke mozga u kojoj se razvija sposobnost numeričkih vještina, ekspresivnog jezika, razlikovanja zvukova i vremenskog usklađivanja. Razvoj navedenih vještina rezultira razvojem kratkoročnog pamćenja te razvojem razumijevanja glasova. Glazba, točnije glazbene fraze, sadrže početak, sredinu i kraj. Dijelovi glazbene fraze slijede jedan drugoga kako bi se postigao sklad koji se nalazi i u uobičajenim gramatičkim oblicima. Provedena istraživanja pokazuju usku povezanost između sposobnosti čitanja (neovisno o dobi ili razini inteligencije) te pamćenja tonova i sposobnosti analiziranja akorda. Nadalje, dokazana je velika povezanost između uspješnosti čitanja te analize složenih zvukova i pohranjivanja niza zvukova. Djeca koja su bila bolja u glazbenim izazovima, također su bila bolja i u čitalačkim izazovima (Goddard Blythe, 2008).

Prije samog razvoja vještine čitanja treba spomenuti razvoj govora koji je, također, usko povezan s glazbom. Glazba pomaže djeci u razvoju govornih vještina. Osnovne sastavnice govora su ritam, intenzitet, napetost, intonacija i pauza, pa nije čudno da su glazba i govor usko povezani (Šmit, 2001).

Pjesnikinja i umjetnica Gertrude Stein zanimljivo opisuje djecu kao rođene glazbenike, umjetnike, plesače i pripovjedače. Navodi da glazba hrani mozak te tako utječe na sva razvojna područja. Naglašava da glazba potiče sva osjetila koja pomažu djeci prepoznati obrasce i slijed. Također, ističe važnost slušanja glazbe od najranije dobi jer ono pomaže djetetu u razvoju jezika, kreativnosti, koordinacije, interakcije s ljudima te razvoju samopoštovanja.

U knjizi *Glazboterapija s osobama s posebnim potrebama* autora Vladimira Pavletića glazba je definirana kao moć pokretanja ili smirivanja ljudskog organizma i mogućnost stvaranja emocionalnog ugođaja. Autor iznosi da je utjecaj glazbe neupitan na fizičko stanje čovjeka. Dokazan je utjecaj glazbe na vegetativni i krvožilni živčani sustav. Također, zvučni sadržaj utječe na rad žlijezda, puls, disanje i tjelesnu muskulaturu.

Glazba utječe i na razvoj prostorne inteligencije. Djeca koja su u dodiru s kvalitetnim glazbenim oblicima bolje poimaju prostor te se bolje snalaze u njemu (Goddard Blythe, 2008).

Glazba snažno utječe na razvoj predmatematičkih vještina. Već je u 6. stoljeću rimski filozof Ancius Boethius glazbu opisao kao broj koji postaje čujan. Stoga ne čudi da djeca koja čuju glazbu lakše čuju i brojeve (Goddard Blythe, 2008).

Glazba je sklad. Gramatički je ustroj rečenice sklad. Priroda je brojeva sklad. Stoga ne čudi da glazba, kao jedan od najljepših skladova, ima toliko jak utjecaj na ostale skladove.

4.1. MOZART EFEKT

„Mozartov efekt označava kratkotrajno poboljšanje učinka u testu specijalnih sposobnosti nakon slušanja određene vrste glazbe. U dosadašnjim je istraživanjima najčešće korištena Mozartova sonata u D-duru (K448).“³

U knjizi *Mozart efekt* glazbenika i istraživača Dona Campbella zabilježena su mnoga zanimljiva istraživanja u kojima je dokazan snažan i pozitivan utjecaj klasične glazbe na čovjeka. Također, provedena istraživanja dokazuju činjenicu da djeca koja su imala doticaj s Mozartovim djelima imaju bolje razvijenu finu motoriku te su kasnije bila bolja u rješavanju prostornih i matematičkih zadataka.

Nadalje, Campbell tvrdi da su barokna glazbena djela i glazbena djela skladatelja Wolfganga Amadeusa Mozarta najprikladnija kod poticanja nastanka neuronskih veza u djetetovu mozgu. Svoju tvrdnju argumentira činjenicom da je navedena glazba bogata simetrijom i ponavljajućim dionicama. Ta obilježja stimuliraju obje polutke mozga te njihov rad postaje sinkroniziran (Laniado, 2006).

³ Mozart efekt, preuzeto 27. 4. 2023. s internetske stranice <https://hrcak.srce.hr/clanak/126113>

Glazba koja se preporuča za slušanje u razdoblju trudnoće i jasličke dobi (Laniado, 2006: 24)

- W. A. Mozart, Gudački kvartet u d-molu (K 421)
- W. A. Mozart, Gudački kvartet br. 11 (K 171), Andantino
- W. A. Mozart, XXV simfonija u g-molu (K 183), Andante
- W. A. Mozart XX kvartet u D-duru (K 499), Adagio
- W. A. Mozart XXI koncert za klavir i orkestar u C-duru (K 467)
- A. Vivaldi, Koncert za gudače, violončelo i čembalo u a-molu
- A. Vivaldi, Koncert za gudače i gitaru u D-duru, Largo.

Danas je prihvaćeno vjerovanje da Mozartova glazba pomaže u *zagrijavanju* mozga. Smatra se da pomaže u intuitivnom razmišljanju, omogućuje jasnije izražavanje i pobuđuje kreativna područja mozga kao i određene složene neurološke obrasce koji su temelj viših moždanih aktivnosti poput igranja šaha i rješavanja matematičkih zadataka. Utjecaj je Mozartovih skladbi pozitivan i poticajan na djelovanje i razvoj mozga.

Glazba nije tu samo kako bi pomogla djetetovom psihofizičkom razvoju. Ona ima vlastitu priču, ljepotu i vrijednost.

5. RANI GLAZBENI ODGOJ

„Živahan i dinamičan glazbeni govor privlači pažnju i već kod prvog susreta izaziva radost.“
(Manesteriotti, 1981)

Glazba je djeci najmlađe dobi, pa tako i djeci predškolske dobi, najdostupnija umjetnost od rođenja. Glazba je važna sastavnica odgoja u kontekstu poticanja cjelovitog razvoja djeteta. To se odnosi na poticanje glazbenog doživljaja te na izražavanje i stvaranje putem različitih odgojnih situacija.

Vrijeme rane i predškolske dobi djeteta jest optimalno vrijeme za razvoj njegovih glazbenih sposobnosti. Glazbene sposobnosti definirane su kao „naslijeđene biološke mogućnosti prepoznavanja i reprodukcije zvuka i zvukovnih kombinacija“ (Starc, Čudina-Obradović, Pleša, Profaca, Letica, 2004: 57).

Glazbeni odgoj svakodnevno je sastavni dio odgojno-obrazovnog procesa i prakse odgojitelja u predškolskim ustanovama. Njime djeca, već u najranijoj dobi, započinju s upoznavanjem glazbe i osnovne glazbene terminologije. Prakticiran je na prirodan, aktivan i zoran način. Također, njime se unaprjeđuju djetetovi potencijali, razvijaju glazbene sposobnosti te usavršavaju glazbene vještine. Bavljenje glazbom vodi opažajnom i doživljajnom izražavanju. Ima velik utjecaj na spoznajnu razinu, govorne sposobnosti te emocionalnu i socijalnu interakciju s društvom. Glazbene aktivnosti trebaju biti promišljene i planirane na način da potaknu prirodan tijek razvoja djeteta i omoguće napredak.

Radoš (2010) piše o tome da većina autora smatra da se u periodu oko treće godine djetetova života javljaju razlike u glazbenim reakcijama. Nadalje, od treće do šeste godine veća je mogućnost glazbenog razvoja djeteta. Stoga, ovisno o stupnju razvoja djeteta, njegovu okruženju i kvaliteti dotadašnjeg glazbenog odgoja, u tom razdoblju moguće je postići konkretnije rezultate.

Kako bi se u odgojno-obrazovnom procesu optimalno razlikovale djetetove razvojne faze, odnosno kako bi se definiralo što djeca mogu postići u vezi s glazbom i glazbenim aktivnostima, Swanwick i Tillman razradili su četverostupanjsku spiralu glazbenog razvoja djece:

- do četvrte godine djetetova života
- od pete do devete godine djetetova života

- od desete do petnaeste godine djetetova života
- nakon petnaeste godine djetetova života.

Prva razina temelji se na auditivnoj percepciji i istraživanju zvuka s naglaskom na glasnoću i boju. Nakon toga slijedi manipulativno korištenje ritamskih glazbala s fokusom na ponavljanju ritamskih obrazaca. Druga razina započinje osobnim glazbenim izražavanjem djece, posebice pjevanjem. Izražajnost pjevanja postiže se promjenom tempa i dinamike. Zaključno, prve dvije razine odlikuje faza ovladavanja i imitacije (Lehmann i dr., 2007).

U procesu glazbenog odgoja izražena je povezanost glazbe s drugim područjima, koja se često smatraju motivirajućim čimbenicima. Ona služe za proširivanje djetetova glazbenog iskustva. Glazbene aktivnosti u predškolsko doba povezane su s drugim aktivnostima i područjima mnogo više nego u bilo kojem periodu kasnije. Tu je glazba izvor glazbenih predodžbi, refleksija te sredstvo razvoja stvaralačkog identiteta. Rezultati provedenih istraživanja Jensena (2000), Rauschera (2009), Schellenberga (2006) i Thompsona (2009) pokazali su kako, potaknuti iskustvima povezanim s glazbom, djeca postižu bolje rezultate na drugim područjima. Također, bile su vidljive mnoge druge dobrobiti u formalnom znanju, veća je bila motiviranost djece i kvalitetnija društvena interakcija.

U ranom glazbenom odgoju djeteta bitno je oslušivati dijete i prepoznati njegove afinitete. Vođeni glazbeni odgoj djeteta uključuje razvoj glazbenog sluha prepoznavanjem i razlikovanjem različitog trajanja i visine tona, razvoj ritamskog umijeća, sviranje na udaraljkama, njegovanje i razvoj djetetova glasa, prakticiranje igara s pjevanjem, glazbenih dramatizacija i glazbenih priča te rad na razvoju samostalnog glazbenog izražavanja djeteta. Na koji će se način provoditi u praksi i koji će biti učinci i rezultati, ovisi o radu i kompetencijama odgojitelja.

5.1. ULOGA ODGOJITELJA

Odgojiteljima u predškolskim ustanovama povjerena je odgovornost poticanja, usavršavanja i razvoja glazbenih vještina. Angažmanom i stručnim radom odgojitelja unaprijedit će se glazbene predispozicije, sposobnosti i vještina djeteta. Odgojitelj mora djetetu pristupiti individualno te ga motivirati i potaknuti za umjetničke aktivnosti. U velikoj mjeri, upravo o odgojitelju, ovisi hoće li kontakt s glazbom u djetetu pobuditi ugodan ili neugodan doživljaj (Vidulin, 2016).

Da bi se glazbene aktivnosti provodile po mjeri djeteta, važno je da odgojitelj svojom implicitnom pedagogijom nađe aktivnosti koje su primjerene razvojnoj dobi djece. Također, bitno je navikavati djecu na glazbu različitim (izvan)glazbenim podražajima koji se nalaze u poticajnoj okolini.

5.2. *POTICAJNA OKOLINA*

Prostor odgojno-obrazovne skupine, odnosno soba dnevnog boravka, mora biti organiziran na način da potiče susrete, komunikaciju i prosocijalne odnose djeteta s drugom djecom i odraslim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa. Prostor bi trebao biti estetski promišljeno uređen. Bitna je sastavnica uređenja prostora fleksibilnost koja omogućuje prenamjenu u multifunkcionalno korištenje prostora (Slunjski, 2015).

Uređenje prostora unutar odgojno-obrazovne skupine diktira odgojitelj, odnosno njegova implicitna pedagogija. Hoće li prostor u kojem dijete boravi biti poticajan, ovisi o odgojitelju te on za to snosi svu odgovornost.

5.3. *VAŽNOST POTICANJA DJEČJEG GLAZBENOG STVARALAŠTVA*

Kreativnost je stvaralaštvo. Definira se kao stvaranje novih i originalnih umjetničkih, tehničkih i znanstvenih tvorevina. Isto tako, kreativnost je osobina čovjeka ili skup osobina koje omogućuju, izazivaju stvaralaštvo, odnosno produktivnost (Čudina-Obradović, 1990).

Glazbeno stvaralaštvo odnosi se na stvaranje pojedinaca, najčešće s namjerom da se stvori specifično glazbeno djelo koje predstavlja zatvorenu cjelinu s početkom, sredinom i krajem, navodi Svalina (2010).

Svalina (2010) ističe kako se poticanjem glazbenog stvaralaštva djece rane i predškolske dobi potiče i njihova kreativnost. Glazbenim se stvaralaštvom djeca mogu baviti mijenjanjem poznate pjesme, stvaranjem nove jednostavne melodije, preoblikovanjem melodije variranjem, harmoniziranjem, ekspresivnim oblikovanjem i orkestriranjem, kreiranjem melodije na zadani tekst te mogu improvizirati i na različitim melodijskim instrumentima ili na udaraljka.

Načini poticanja dječjeg stvaralaštva koje odgojitelj može primijeniti u radu s djecom su (Živković, 2015):

- stvaranje zvukova koji nisu uobičajeni
- osluškivanje i oponašanje
- samostalna izrada zvečki
- odgonetanje zvukova
- slušanje glazbe uz ples
- slušanje glazbe uz likovno izražavanje
- izgovaranje slogova
- mijenjanje riječi
- mijenjanje melodije
- mijenjanje tempa
- mijenjanje dinamike
- mijenjanje ritma
- mijenjanje naglasaka
- postavljanje glazbenih pitanja
- završavanje nedovršenih glazbenih fraza
- pjevani govor
- ozvučena priča ili pjesma
- oponašanje zvukova ustima
- ritmizirani govor
- mali orkestar
- sviranje po svom tijelu
- zemlja kipova
- uglazbljivanje stihova
- komponiranje riječi i melodije
- plesanje bez glazbe.

Načini su poticanja dječjeg glazbenog stvaralaštva nenametljivi, a samo stvaranje zajedno s djecom zabavno je i zanimljivo svima. Zaključno, glazbeno stvaralaštvo smatra se aktivnim oblikom učenja djece te učinkovitim načinom usvajanja glazbene umjetnosti.

5.4. TEMELJNA PODRUČJA POTICANJA RANE GLAZBENE OSJETLJIVOSTI

Temeljna su područja poticanja rane glazbene osjetljivosti, odnosno dječjeg stvaralaštva u ranom i predškolskom odgoju (Šimičić, 2017):

- pjevanje – pjesma svojom ljepotom i skladnom melodijom budi u djeci radost i optimizam te razvija estetske osjećaje i glazbeni ukus
- sviranje – izrazito važno u poticanju muzikalnosti i psihomotorike djece; u sviranje se može uključiti svako dijete, bez obzira na njegovu razinu muzikalnosti; neposredan kontakt s instrumentima daje djetetu mogućnost da svira u skladu sa svojim glazbenim sposobnostima i maštom
- slušanje glazbe – ponavljanje slušanja glazbenog djela zanimljivije je djeci ako se provodi kroz igru (igre osluškivanja, otkrivanja, prepoznavanja i stvaranje novih zvukova izradom jednostavnih udaraljki, zvečki i sl.), uz pokret ili ples, kroz priče, scensku igru, likovnim izražavanjem te s raznim lutkama
- sinteza glazbe i kretnje – najbolji indikator djetetova prihvaćanja glazbe jest pokret koji predstavlja odraz glazbenog osjećaja, ritmičkog i estetskog te razvija kulturu pokreta u komunikaciji djeteta.

5.5. PREDUVJETI ZA GLAZBENI RAZVOJ DJECE

Kao što je ranije rečeno, dokazano je da glazbeni razvoj djeteta započinje u prenatalnom razdoblju.

Svako se dijete rađa s nekim glazbenim sklonostima, koje se u povoljnim prilikama, već u prvoj godini života, mogu razviti u elementarne sposobnosti. Razvoju sposobnosti djeteta doprinosi sredina u kojoj ono odrasta, posebice njegova vlastita aktivnost. (Manesteriotti, 1981).

Prema Radoš (2010), za proces glazbenog odgoja djeteta i unaprjeđivanja njegovih glazbenih potencijala važna su tri usko povezana preduvjeta:

- njegova muzikalnost
- postojeće glazbene sposobnosti
- glazbena inteligencija.

5.5.1. MUZIKALNOST DJETETA

Muzikalnost ili glazbena nadarenost je „čovjekova prirodna sposobnost da razabere, shvati i upamti temeljne, prije svega ritmičke i melodijske elemente glazbe te značaj glazbenog izričaja“.⁴ Obično se očituje između druge i desete godine života. U području glazbenog stvaralaštva prepoznaje se u izraženoj sposobnosti proživljene reprodukcije i komponiranja novih glazbenih tvorevina.

Radoš (2010) muzikalnost djeteta definira kao sposobnost reagiranja na glazbu te pokazivanje osjetljivosti za osjećajnu i estetsku vrijednost glazbe i njena ekspresivna svojstva. Osim toga, muzikalnost djeteta podrazumijeva:

- percepciju, reakciju i osjetljivost na glazbenu građu/sastavnice
- sposobnost doživljavanja, pamćenja, razumijevanja, reprodukcije i vrednovanja glazbe
- sposobnost organizacije u glazbi.

Kazić (2013) navodi da muzikalnost ima više značenja. Muzikalnost obuhvaća širok spektar glazbenih vještina, znanja, sposobnosti, iskustava, senzibilnosti i drugih aspekata. Odnos nabrojenih i ostalih aspekata razlikuje se od pojedinca do pojedinca.

5.5.2. GLAZBENA SPOSOBNOST DJETETA

Glazbena sposobnost rezultat je nasljednog čimbenika, odnosno kapaciteta urođenih dispozicija udruženih s utjecajem sazrijevanja, formalnog učenja glazbe i neformalnih ranih glazbenih iskustava stečenih u okolini i društvu. Ona uključuje mogućnost uspješnog djelovanja i svladavanja konkretnog glazbenog zadatka (Radoš, 2010).

Jedna je od temeljnih zadaća odgoja upravo razvoj sposobnosti. Stoga je neophodno pratiti, poticati i usmjeravati glazbene sposobnosti djeteta poštujući pritom zakonitosti njegova individualnog razvoja.

5.5.3. GLAZBENA INTELIGENCIJA DJETETA

Glazbena inteligencija jest složena cjelina kognitivnih operacija koje omogućuju opažanje, osmišljavanje, organiziranje i preoblikovanje glazbenih obrazaca u veće ili manje cjeline (Vidulin, 2016).

⁴ Muzikalnost, preuzeto 27. 4. 2023. s internetske stranice <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=42633>

Radoš (2010) definira glazbenu inteligenciju kao razumijevanje i sposobnost organizacije i oblikovanja zvukovnih podataka. Točnije, glazbena inteligencija podrazumijeva opažanje, razlikovanje, prenošenje i izražavanje glazbenih oblika.

Prema Brđanović (2016), glazbenu se inteligenciju može definirati u užem i širem smislu. U užem se smislu glazbena inteligencija odnosi na sposobnost ovladavanja osnovnim sastavnicama glazbe (melodijom i ritmom), dok u širem smislu glazbena inteligencija podrazumijeva sposobnost snažnijeg razvoja različitih vidova glazbenog potencijala.

Brđanović (2016), također, iznosi činjenicu da se glazbenim aktivnostima, na poučan i djeci zanimljiv način, mogu ostvariti prijenosi i razmjene između glazbene inteligencije i drugih inteligencija. Odnosno, upotrebom glazbenih sadržaja moguće je poučavati druge sadržaje ako ih se dobro poveže s glazbom.

6. GLAZBENE AKTIVNOSTI

Glazbene su aktivnosti aktivnosti u kojima prevladavaju glazbeni sadržaji (Jurišić i Sam Palmić, 2002).

6.1. VRSTE GLAZBENIH AKTIVNOSTI

Vrste glazbenih aktivnosti koje se provode s djecom rane i predškolske dobi su (Gospodnetić, 2015):

- obrada pjesme (ili ponavljanje pjesme)
- obrada brojalice (ili ponavljanje brojalice)
- slušanje glazbe (aktivno slušanje glazbe)
- igre s pjevanjem
- sviranje (na udaraljka).

6.1.1. OBRADA PJESME

Pjesma⁵ (popijevka) je najčešći sadržaj glazbenih aktivnosti te najčešći jezik glazbe koji dijete koristi. Ona je sinteza svih glazbenih elemenata. Stoga je dobro većinu glazbenih poticaja posvetiti melodiji, odnosno pjesmi. U glazbenim aktivnostima ravnopravno se koriste dječje pjesme, odnosno narodne pjesme i pjesme za djecu, ne ističući razliku među njima. Može se, jedino, spomenuti ime kompozitora ako je on poznat. Pjesme za djecu osmislili su i skladali odrasli kako bi ih djeca pjevala ili slušala (Gospodnetić, 2015).

Za rad u odgojno-obrazovnoj skupini biraju se pjesme koje su djeci prilagođene tekстом, opsegom i stilom. Tako se pjesme koje djeca pjevaju dijele na pjesme za mlađu, srednju i stariju skupinu djece. Razlika je u njihovom opsegu, odnosno rasponu tonova. Opseg dječjeg glasa nije velik pa su stoga pjesme prilagođene prosječnom opsegu dječjeg glasa pojedine skupine. Opseg pjesme za mlađu skupinu djece (3 - 4 godine) je od tona e1 do tona a1, za srednju skupinu djece (4 - 5 godina) od tona d1 do tona a1 ili h1 i za stariju skupinu (5 - 7 godina) od tona c1 do c2, rijetko do e2 (Gospodnetić, 2015).

⁵ Pjesma - „Ispravniji je naziv popijevka jer pjesma može značiti i poeziju, ali je pjesma uvriježeni naziv za popijevku – kraću vokalnu ili vokalno-instrumentalnu kompoziciju (skladbu). Naime, pod pojmom „pjesma“ može se podrazumijevati i instrumentalna skladba koja je po svom glazbenom obliku npr. dvodijelna pjesma.“ (Gospodnetić, 2015)

6.1.2. OBRADA BROJALICE

Brojalica je vrsta ritmičkog govora. Stvaraju ju uglavnom sama djeca kojoj ona služi za razbrojavanje prije neke druge igre poput skrivača, igre s pjevanjem i sl. Brojalica se ubraja u vrstu glazbe jer ima svoj ritam, glazbeni oblik i sve ostale elemente osim melodije i harmonije. Specifičnost brojalice njezin je posljednji slog koji djeci određuje tko će biti izabran. Taj je slog posebno naglašen (Gospodnetić, 2015).

Brojalica ima višeznačnu ulogu. Potiče dijete na igru, njome dijete razvija socijalne vještine poput pripadnosti, razvija glazbene sposobnosti i vještine, stvaralačke sposobnosti, kreativnost te individualnost. Ona djetetu pomaže u izboru igre, igrača igre, podjeli uloga u igri i redosljedu djelovanja. Pomoću nje dijete razvija osjećaj za ritam, glazbeno pamćenje i glazbeni sluh. Brojalica je prvi korak u razvoju djetetove muzikalnosti, stoga joj se ozbiljno pristupa (Jurišić i Sam Palmić, 2002).

Vrste brojalice prema sadržaju su (Dobrota, 2012):

- smislene (stvarne, konkretne)
- besmislene
- kombinirane.

Smislene brojalice su brojalice razumljivog sadržaja. Njihova je tema ili tijek radnje racionalan (Dobrota, 2012).

Besmislene brojalice su one brojalice koje nemaju racionalan smisao. Sadrže niz slogova koji u sebi ne nose konkretno značenje. Važno je istaknuti da riječi besmislenih brojalice djetetu predstavljaju zvučne fenomene, radost zvučne igre i njenih promjena (Dobrota, 2012).

Kombinirane brojalice su brojalice u kojima se izmjenjuju konkretan sadržaj i besmisleni dio (Dobrota, 2012).

Vrste brojalice prema načinu iznošenja su (Dobrota, 2012):

- govorene
- pjevane.

Govorene brojalice su one brojalice koje se izgovaraju na jednom tonu.

Pjevane brojalice sadrže jednostavnu melodiju koja je najčešće izgrađena na intervalu male terce silazno te je najčešće pentatonska (Dobrota, 2012).

6.1.3. *SLUŠANJE GLAZBE*

Slušanje glazbe važan je segment razvoja djetetove glazbene i cjelovite ličnosti. Poticanjem djece na slušanje glazbe djeluje se pozitivno i na njegov fizički razvoj. Mnoga istraživanja pokazala su da vibracija, koja čini glazbu, ima utjecaj na materiju, a time i na stanice u tijelu čovjeka (Gospodnetić, 2015).

Glazba koju odgojitelj nudi djeci mora biti visoke kvalitete, bez obzira odnosilo se to na aktivno ili pasivno slušanje.

6.1.3.1. *AKTIVNO SLUŠANJE GLAZBE*

Aktivno slušanje glazbe odnosi se na slušanje s namjerom da se glazbeno djelo upozna i doživi kao umjetnost. Ona će sama po sebi djelovati na slušatelja uspostavljajući i razvijajući glazbeni ukus (Rojko, 2012).

Postavlja se pitanje: Koje slušne primjere nuditi djeci?

Svako vremensko razdoblje nosi određene stilove. Bilo da se radi o književnosti, glazbi, slikarstvu ili nekom drugom obliku umjetnosti, pokazatelj je kvalitete onaj produkt umjetnosti koji ostaje aktualan usprkos prolaznosti vremena. Upravo je to odgovor na postavljeno pitanje (Gospodnetić, 2015).

Nakon odabira kvalitetne skladbe treba pripaziti na njenu duljinu. Odabrana skladba ne bi trebala biti duža od tri minute. Ako je priroda skladbe duža od navedenog, izabire se najbolji dio skladbe te se samo on predstavlja djeci. Razlog tomu jest postupanje u skladu s mogućnostima pažnje i koncentracije djece. U aktivnom slušanju slušanje skladbe ponavlja se nekoliko puta.

Skladbe za aktivno slušanje dijele se na (Gospodnetić, 2015):

- instrumentalne
- vokalne
- vokalno instrumentalne.

6.1.3.2. *PASIVNO SLUŠANJE GLAZBE*

Pri pasivnom slušanju glazbe ne pridaje se direktna pažnja samoj skladbi. Skladba se čuje u pozadini života odgojno-obrazovne skupine, odnosno odgojitelj se ponaša prirodno i

opušteno s djecom tijekom trajanja skladbe. Pasivno slušanje glazbe jednako je važno i ima jednak utjecaj na razvoj glazbenog ukusa i ostalih segmenata djetetova razvoja. Glazbeni primjeri namijenjeni pasivnom slušanju moraju biti promišljeno odabrani od strane odgojitelja. Postoji mnogo načina provođenja pasivnog slušanja glazbe. Glazba se može koristiti u svrhu kulise dok se čita priča. Također, koristi se za vrijeme odigravanja igrokaza te u kineziološkim aktivnostima. Treba spomenuti da postoji opasnost od pretjeranog pasivnog slušanja glazbe. Opasnost se očituje u sprječavanju djetetovog spontanog pjevanja, koje je posebno karakteristično za jasličku dob. Stoga se pasivno slušanje glazbe treba dozirati (Gospodnetić, 2015).

6.1.4. IGRE S PJEVANJEM

Profesori Leithwood i Fowler (1971) navode kako je izrazito važno da se susreti djeteta s glazbom ostvaruju putem igre. Na taj se način dijete brže i bolje razvija, uči i bogati svoja iskustva. Ako se djecu u ranom i predškolskom periodu potiče na glazbene aktivnosti, ona će brže, s većom točnošću i lakoćom riješiti probleme u igrama.

Kao što je rečeno u prijašnjim poglavljima, djeca koja vježbaju motoričko-glazbene zadatke vještija su spram svojih vršnjaka, ali i odraslih.

Glazbenim igrama razvija se sposobnost djeteta da pokretima izražava glazbu, prije svega, njezin karakter ili neki od njezinih izražajnih elemenata (Manasteriotti, 1981).

Cilj igara s pjevanjem jest stvaranje ozračja razdraganosti, neopterećenosti i ugone te upotpunjavanje slobodnog vremena. Igranjem igara s pjevanjem djeca potpuno zadovoljavaju potrebu za pokretom, plesom, pjevanjem, slušanjem te igrama s pravilima (Gospodnetić, 2015).

6.1.5. SVIRANJE

Sviranje instrumenta, odnosno način proizvodnje zvuka na određenom instrumentu, dobro utječe na razvoj motorike i koordinacije ruke (nadraktice, podlaktice, šake i prstiju) što rezultira i priprema dijete na početno pisanje. Najčešće korišteni instrumenti, kojima se provodi glazbena aktivnost sviranja, u radu s djecom su udaraljke. Njih je u glazbenu pedagogiju uveo poznati skladatelj i glazbeni pedagog Carl Orff. Odgojitelj svira klavir, gitaru ili neki drugi instrument kojim upoznaje djecu i uvodi ih u priču određene skladbe, dok se djeca najčešće služe Orffovim instrumentarijom. Razlike u boji zvuka, trajanju, glasnoći i

transparentnosti instrumenta utječu na sposobnost slušanja i prepoznavanja samih instrumenata u prostoru (Gospodnetić, 2015).

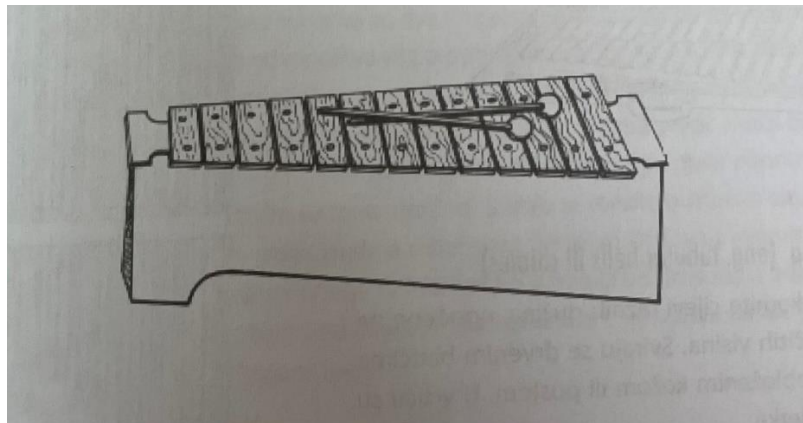
6.1.5.1. UDARALJKE

Udaraljke dijelimo na melodijske i ritamske (Gospodnetić, 2015).

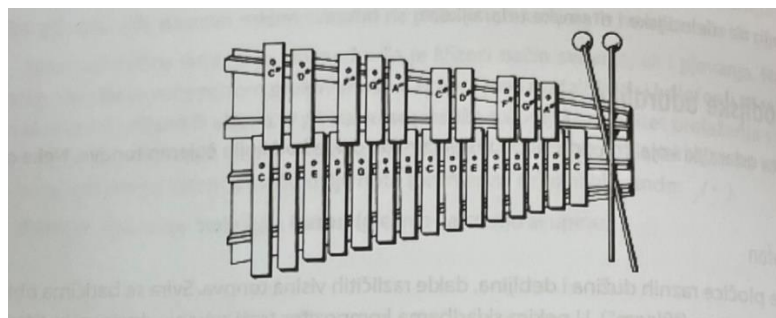
Melodijske udaraljke imaju određenu visinu zvuka, odnosno one proizvode tonove. Mogu biti sastavljene od drvenih ili metalnih pločica (Gospodnetić, 2015).

Glazbenica Gospodnetić (2015) ističe melodijske udaraljke, koje su najčešće u uporabi unutar odgojno-obrazovne skupine:

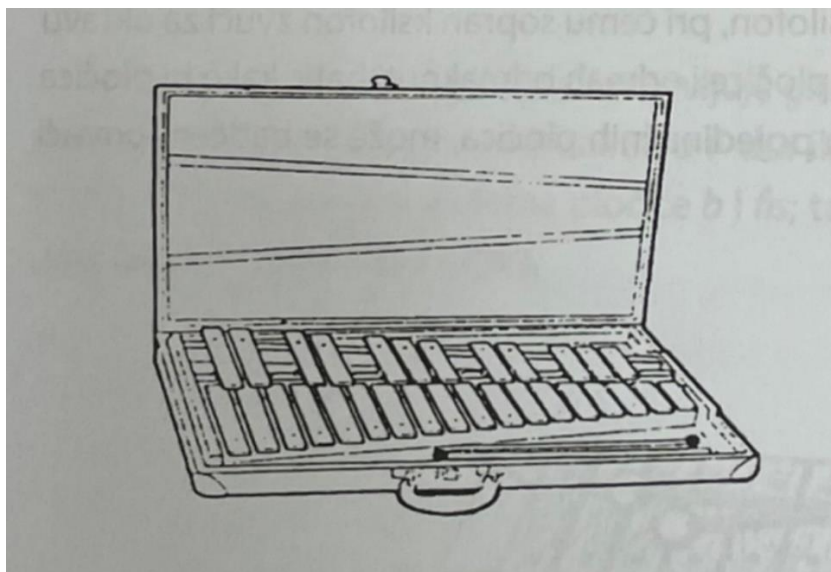
- ksilofon
- metalofon
- zvončići
- crotales

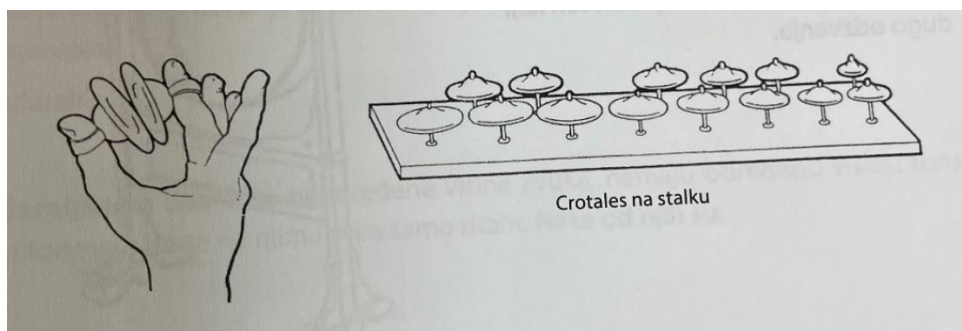
Slika 1. Ksilofon (Gospodnetić, 2015: 179)

Slika 2. Metalofon (Gospodnetić, 2015: 180)

Slika 3. Zvončići (Gospodnetić, 2015: 180)

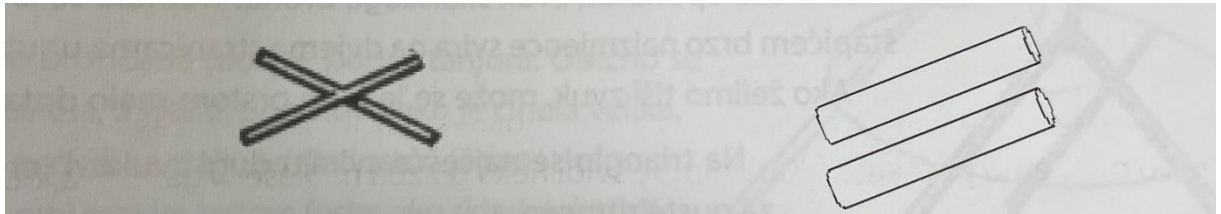
Slika 4. Crotales (Gospodnetić, 2015: 181)

Ritamske udaraljke nemaju određenu visinu zvuka i tona, već se na njima svira samo ritam. Ritamske udaraljke mogu biti drvene, metalne i udaraljke s kožnom opnom (Gospodnetić, 2015).

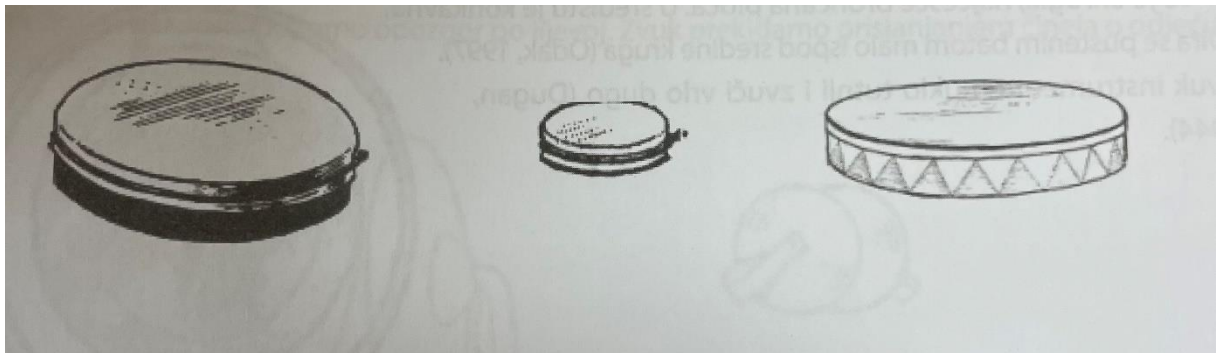
Prema autorici Gospodnetić (2015) ritamske udaraljke, koje su najčešće u uporabi unutar odgojno-obrazovne skupine, su:

- štapići
- ručni bubanj
- mali bubanj
- trianql
- veliki bubanj

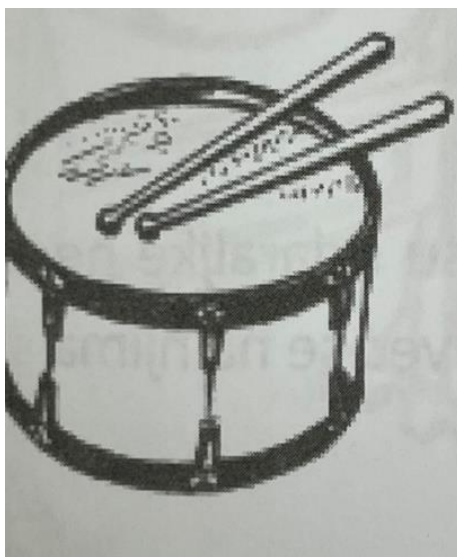
- činele
- zvečka
- tamburin
- praporci
- drveni bubnjić
- kastanjete
- razne čegrtaljke
- agogo
- guiro
- zvonca.

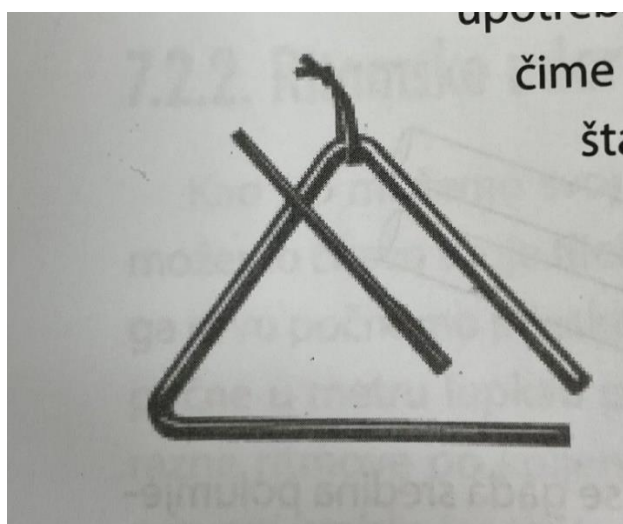
Slika 5. Štapići (Gospodnetić, 2015: 183)

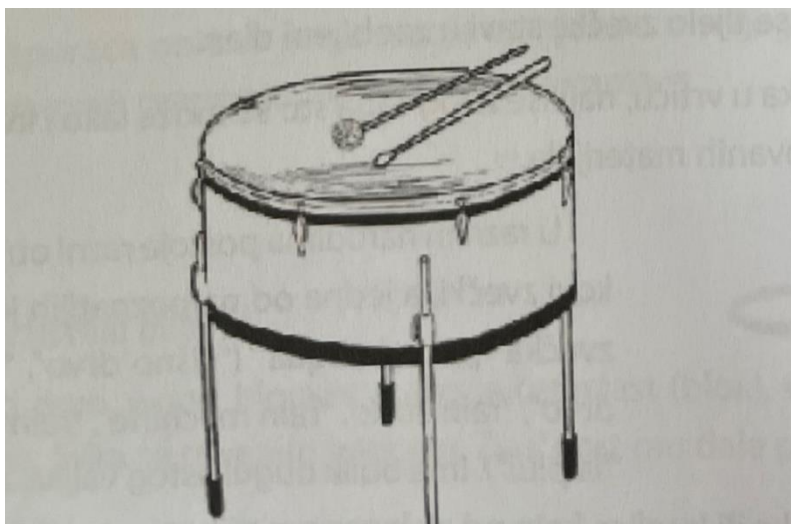
Slika 6. Ručni bubanj (Gospodnetić, 2015: 183)

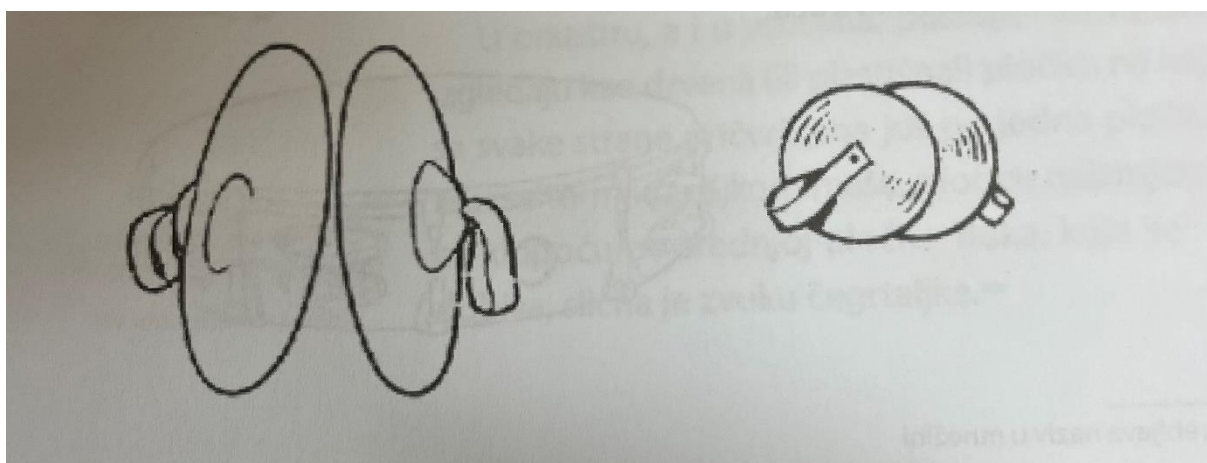
Slika 7. Mali bubanj (Gospodnetić, 2015: 184)

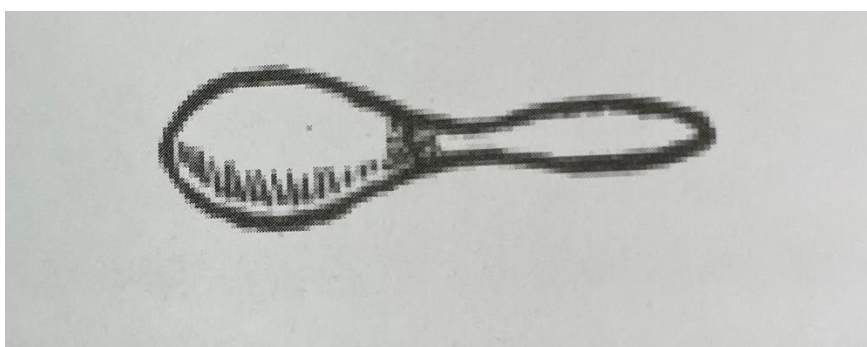
Slika 8. Triangl (Gospodnetić, 2015: 184)

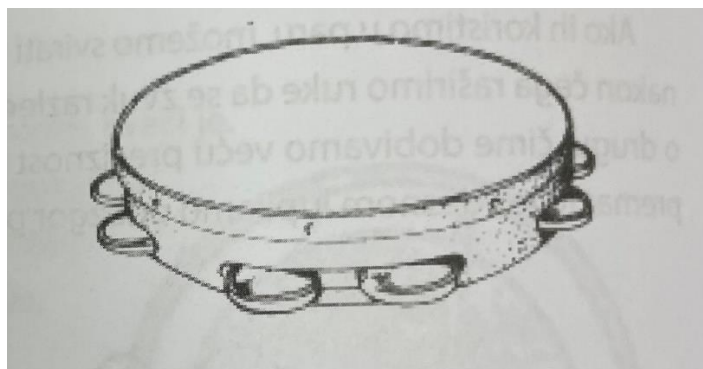
Slika 9. Veliki bubanj (Gospodnetić, 2015: 185)

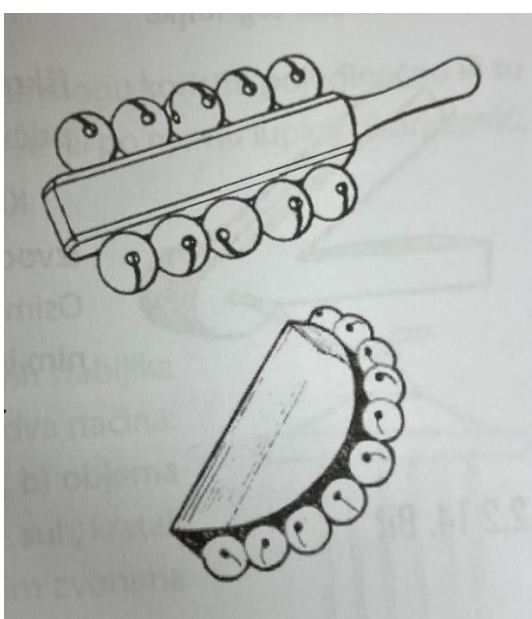
Slika 10. Činele (Gospodnetić, 2015: 185)

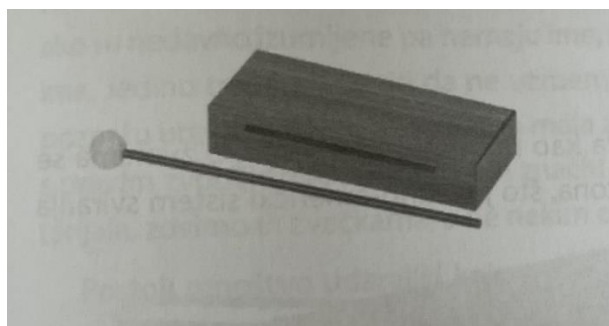
Slika 11. Zvečka (Gospodnetić, 2015: 186)

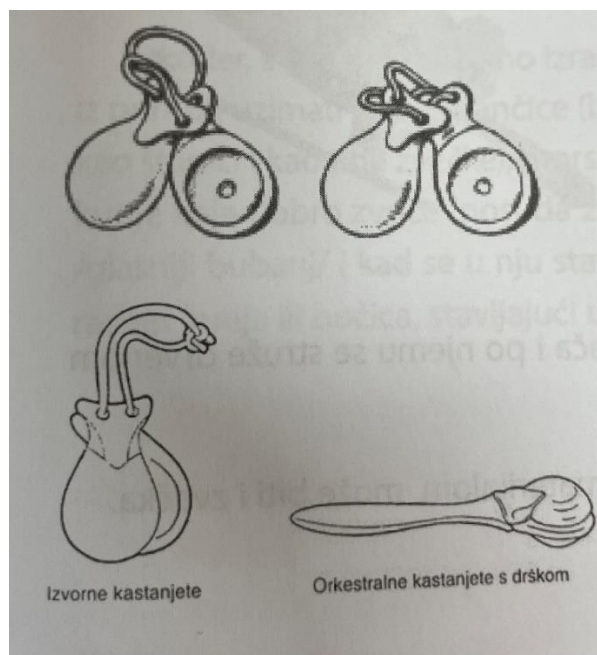
Slika 12. Tamburin (Gospodnetić, 2015: 186)

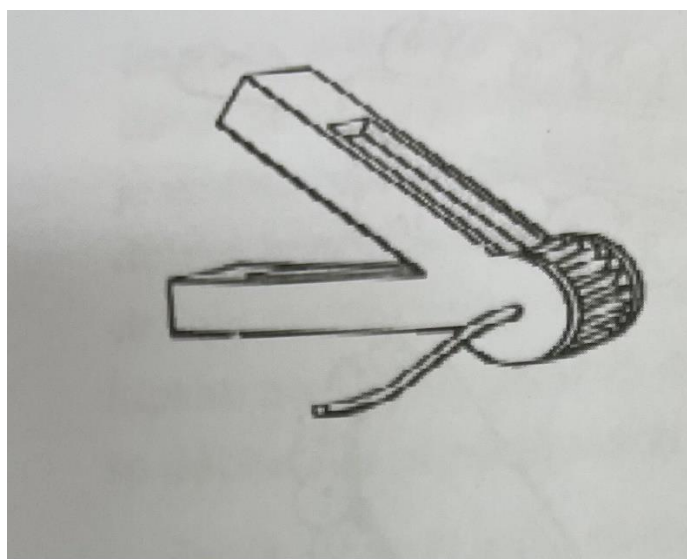
Slika 13. Praporci (Gospodnetić, 2015: 187)

Slika 14. Drveni bubnjić (Gospodnetić, 2015: 187)

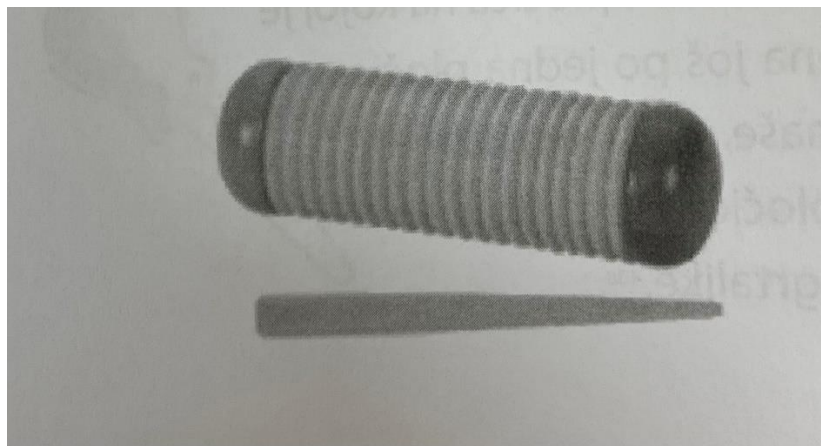
Slika 15. Kastanjete (Gospodnetić, 2015: 187)

Slika 16. Razne čegrtaljke (Gospodnetić, 2015: 188)

Slika 17. Agogo (Gospodnetić, 2015: 188)

Slika 18. Guiro (Gospodnetić, 2015: 188)

6.2. NAČINI RADA U GLAZBENOJ AKTIVNOSTI

Načini rada koje odgojitelj svakodnevno koristi u glazbenim aktivnostima su (Gospodnetić, 2015):

- pokret (neodvojiv od glazbe)
- aplikacije (lutke, slike, fotografije...)
- udaraljke (sviraju djeca)
- dramatizacija (podjela uloga među djecom)
- pjesma ili skladba uklopljena u priču.

6.3. METODIČKI POSTUPCI

Metodički postupak je skup načina rada kojima odgojitelj ponavlja neku od glazbenih aktivnosti. On je dio glazbene aktivnosti. Započinje kad se djeca uključuju plešući, svirajući ili sudjelujući na neki drugi način u aktivnost pjevanja pjesme, brojalice ili slušanja skladbe. Najbolji metodički postupak je onaj u kojem se djeca izmjenjuju i čekaju svoj red. Time se produžuje djetetova pažnja te se sadržaj ponavlja više puta. Neki od metodičkih postupaka su pljeskanje i hodanje u metru (Gospodnetić, 2015).

6.4. VAŽNOST I DOBROBIT GLAZBENIH AKTIVNOSTI

Glazba se smatra čimbenikom koji osigurava osobno i društveno vrijedan i koristan način življenja.

Glazbene aktivnosti teže poticanju i stvaranju doživljaja glazbe. Njihov je zadatak razvoj senzibiliteta za ritam, metar, melodiju, glazbeni oblik i sl., odnosno razvoj glazbenog sluha. (Gospodnetić, 2015).

Jensen (2003) navodi kako su danas provedena brojna istraživanja na temu utjecaja glazbe na čovjeka. Ti rezultati pokazuju da glazba pozitivno utječe na emocije, dišni sustav, ritam srca, stav tijela i mentalne slike slušatelja.

Organizirane, planirane i sustavno provođene glazbene aktivnosti osiguravaju kulturni prosperitet društva. Nadalje, one utječu na razvoj sposobnosti, umijeća i vještina onih koji u njima sudjeluju (Vidulin-Orbanić, 2008).

Dijete uključeno u glazbene aktivnosti unaprijedit će sljedeće funkcije (Belajec, 2014):

- vještine (verbalne i neverbalne)
- vizualnu i auditivnu percepciju
- slušnu diskriminaciju
- kognitivne procese: pamćenje, mišljenje, opažanje i djelovanje
- motoričke vještine: grubu i finu motoriku
- kreativnost i apstraktno mišljenje.

Važna dobrobit i utjecaj glazbenih aktivnosti na dijete rane i predškolske dobi je u tome što one pomažu povučenoj djeci koja imaju poteškoća u ostvarivanju socijalnih kontakata da se lakše izraze, da kroz pjesmu i igru sudjeluju u aktivnosti te razviju osjećaj kolektivnog duha (Šimičić, 2017).

7. PRIMJERI GLAZBENIH AKTIVNOSTI

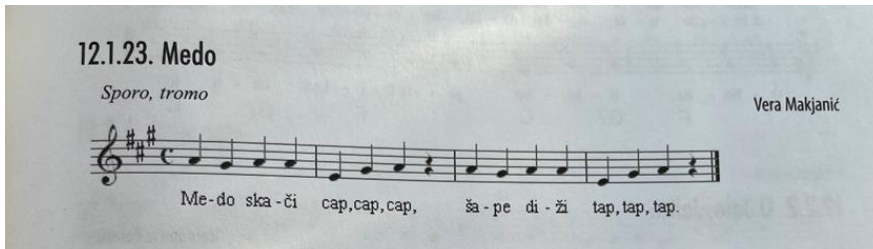
7.1. OBRADA PJESME

7.1.1. PJESMA ZA MLAĐU DOBNU SKUPINU DJECE

12.1.23. Medo

Sporo, tromo

Vera Makjanić

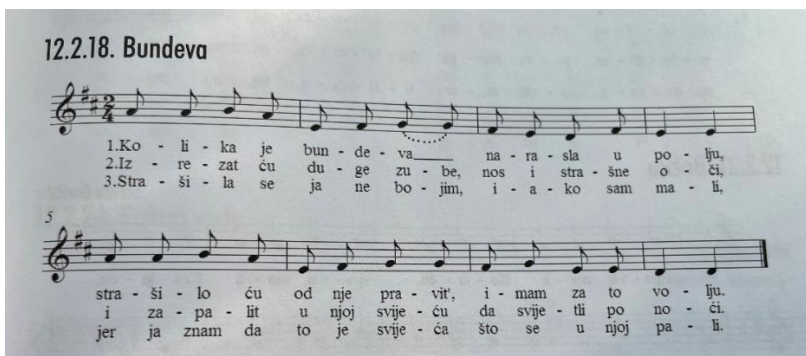

Me-do ska - či cap, cap, cap, ša - pe di - ži tap, tap, tap.

Slika 19. Medo (Gospodnetić, 2015: 397)

7.1.2. PJESMA ZA SREDNJU DOBNU SKUPINU DJECE

12.2.18. Bundeва

1. Ko - li - ka je bun - de - va na - ra - sla u po - lju,
2. Iz - re - zat ću du - ge zu - be, nos i stra - šne o - či,
3. Stra - ši - la se ja ne bo - jim, i - a - ko sam ma - li.

5

stra - ši - lo ću od nje pra - vit', i - mam za to vo - lju.
i za - pa - lit u njoj svije - ću da svije - tli po no - či.
jer ja znam da to je svije - ća što se u njoj pa - li.

Slika 20. Bundeва (Gospodnetić, 2015: 397)

7.1.3. PJESMA ZA STARIJU SKUPINU DJECE

12.3.2. Jabučice crvena

1. Ja - bu - či - ce cr - ve - na, ka - ko mi se smi - ješ, ja - bu - či - ce cr - ve - na,
2. Ti vi - so - ka, ma - la ja, al' to ni - je ša - la, kad bi puh - n'o vje - tar sad,

za ko - ga li zri - ješ? Za ko, za ko - ga, za ko - ga li zri - ješ?
ja bi te u - bra - la. Ja bi, ja bi te, ja bi te u - bra - la,

Za ko, za ko - ga, za ko - ga li zri - ješ?
ja bi, ja bi te, ja bi te u - bra - la.

Slika 21. Jabučice crvena (Gospodnetić, 2015: 432)

7.2. *AKTIVNO SLUŠANJE GLAZBE*

Primjeri skladbi za aktivno slušanje (Gospodnetić, 2015: 138) :

1. Anonimus: Mađarski ples
2. Anonimus: Tourdion iz suite „Magdalena“
3. Mateo Flecha: Riu riu chiu
4. Anonimus: Moreška
5. Georg Friedrich Händel: Water music (Muzika na vodi) – Menuet
6. Henry Purcell: Rondeau
7. Johann Sebastian Bach: 3. brandenburški koncert u G-duru – 3. stavak Allegro
8. Johann Sebastian Bach: Badinerie iz 2. suite za flautu, orkestar i basso continuo u h-molu BWV 1067
9. Johann Sebastian Bach: Badinerie (obr. Swingle singers)
10. Johann Sebastian Bach: Wohltemperiertes Klavier I sv. – Preludij u C-duru
11. Johann Sebastian Bach: Wohltemperiertes Klavier I sv. – Preludij i fuga u d-molu
12. Johann Sebastian Bach: Bourrée iz 2. suite za lutnju u e-molu BWV 996
13. Johann Sebastian Bach: koral iz Orgelbüchlein: Wer nur der Gott lässt walten
14. Johann Sebastian Bach: simfonija iz Kantate BWV 156 „Ich steh’ mit einem Fuss im Grabe“
15. Johann Sebastian Bach: koral „Jesus bleibet meine Freude“ iz Kantate BWV 147 „Herz und Mund und Tat und Leben“
16. Johann Sebastian Bach: 2. brandenburški koncert u F-duru – 3. stavak Allegro assai
17. Johann Sebastian Bach: Matthäus-Passion – zbor „Sind Blitze, sind Donner“
18. Johann Sebastian Bach: Johannes-Passion – zbor „Lässest du diesen los“
19. Johann Sebastian Bach: Johannes-Passion – koral „Ach Herr, lass dein’ lieb’ Engelein“
20. Georg Friedrich Händel: Aleluja iz oratorija Mesija
21. Antonio Vivaldi: Četiri godišnja doba: Ljeto - 3. stavak Presto
22. Arcangelo Corelli: Suita za gudače – 1. stavak Sarabanda. Largo
23. Luigi Boccherini: Menuet
24. Wolfgang Amadeus Mozart: Mala noćna muzika – 3. stavak

25. Wolfgang Amadeus Mozart: opera Čarobna frula: 2. čin – Papagena i Papageno Pa...Pa...Pa...

26. Ludwig van Beethoven: Za Elizu

7.3. OBRADA BROJALICE

7.3.1. SMISLENA BROJALICA

b) Pliva patka preko Save

Pli - va pa - tka pre - ko Sa - ve,
4/4 ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ |
no - si pi - smo na vrh gla - ve,
♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ |
u tom pi - smu pi - še
♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ |
ne vo - lim te vi - še!
♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ||

Slika 22. Pliva patka preko Save (Gospodnetić, 2015: 107)

7.3.2. BESMISLENA (IRACIONALNA) BROJALICA

Primjer: iracionalna brojlica

En ten tini
En ten ti - ni
4/4 ♪ ♪ ♪ ♪ |
sava - raka ti - ni.
♪ ♪ ♪ ♪ ♪ |
Sava - raka tika taka,
♪ ♪ ♪ ♪ ♪ ♪ |
bija baja buf.
3/4 ♪ ♪ ♪ ♪ ||

Slika 23. En ten tini (Gospodnetić, 2015: 108)

7.3.3. PJEVANA BROJALICA

12.4.11. Bumbari se sastali

a) varijanta

Bum - ba - ri se sa - sta - li, Prigorje

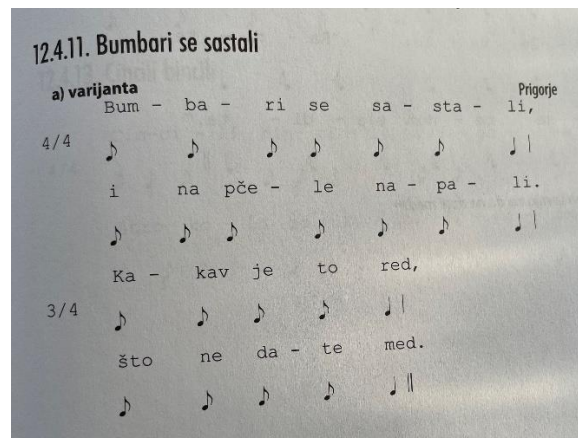
4/4

i na pče - le na - pa - li.

Ka - kav je to red,

3/4

što ne da - te med.

Slika 24. Bumbari se sastali (Gospodnetić, 2015: 491)

7.4. IGRE S PJEVANJEM

7.4.1. IGRA S PJEVANJEM ZA JASLIČKU SKUPINU DJECE

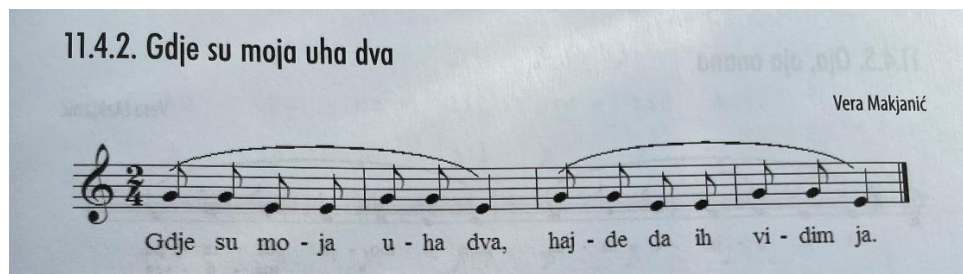
Odgovara se: Tu su

Pratnja: zvončići

Igra: rukom se „traži“ jedno pa drugo uho; najprije odrasla osoba „traži“ svoja uha, a zatim dječja (Gospodnetić, 2015: 321).

11.4.2. Gdje su moja uha dva

Vera Makjanić

Gdje su mo - ja u - ha dva, haj - de da ih vi - dim ja.

Slika 25. Gdje su moja uha dva (Gospodnetić, 2015: 321)

7.4.2. IGRA S PJEVANJEM ZA MLAĐU DOBNU SKUPINU DJECE

a) **varijanta:** djeca stoje u krugu i na 1. i 2. frazu bode rukama oko sebe u metru, ritam treće fraze bodu naizmjenice rukama prema gore, a ritam četvrte fraze prema dolje uz čučanj. Na *bjež'* sakriju glavu među ruke (ili čučnu tek na posljednju pauzu). Ova je varijanta za najmlađu djecu bolja od druge varijante.

b) **varijanta:** jedno dijete je u sredini, a ostala djeca bodu prema njemu u metru. Na kraju se razbježe, a dijete koje je bilo u sredini ih lovi (Gospodnetić, 2015: 338).

Slika 26. Boc, boc iglicama

11.5.3. Boc, boc iglicama

MI	GIS	A
RE	FIS	G
DO	E	F

Boc, boc i - gli - ca - ma, ne di - raj ga ru - či - ca - ma

bo - de bo - de jež bjež' u ru - pu bjež!

Slika 26. Boc boc iglicama (Gospodnetić, 2015: 338)

7.4.3. IGRA S PJEVANJEM ZA SREDNJU DOBNU SKUPINU DJECE

Djeca čuče u krugu (ili sjede, stoje, kreću se, a mogu i žmiriti), a oko kola ide maca i nosi rep (maramicu). Na kraju pjesme maca baci rep jednom djetetu u kolu (ili ga doda, ili spusti na rame djeteta ili iza njega). To dijete uzme rep i trči na drugu stranu od mace oko kruga ili maca lovi to dijete.

Postoji mnoštvo varijanti ove igre zbog njene velike popularnosti. Važno je točno vidjeti koju varijantu djeca igraju ili, ako je djeci pjesma nova, odlučiti se detaljno za jednu varijantu. Naime, nije svejedno hoće li djeca početi trčati usred pjevanja (čime se najčešće prekida pjevanje) ili će pričekati svršetak pjevanja i tek onda spustiti rep (Gospodnetić, 2015: 351).

11.6.9. Ide maca oko tebe

LA	H
SO	A
MI	Fis
DO	D

1. I - de ma - ca o - ko te - be, pa - zi da te ne o - gre - be, ču - vaj mi - jo rep,
 2. ne - moj bi - ti sljep, a - ko bu - deš sljep, ot - past će ti rep!
 3. (da ne bu - deš sljep)

Slika 27. Ide maca oko tebe (Gospodnetić, 2015: 351)

7.4.4. IGRA S PJEVANJEM ZA STARIJU DOBNU SKUPINU DJECE

Među djecom izaberu se miš, mačka, medo, vuk i lav. Djeca igraju kolo, a izabrane životinje redom ulaze u kolo, „pojedu“ prethodnu životinju i ostaju tako dugo dok ne dođe sljedeća prozvana životinja (nakon toga se priključuju u kolo ostaloj djeci). Na početku svake kitice djeca dignu ruke kako bi sljedeća životinja mogla ući u krug (Gospodnetić, 2015: 368).

11.7.8. Miš mi je polje popasel

LA	H	C	Cis
SO	A	B	H
FA	G	As	A
MI	Fis	G	Cis
RE	E	F	Fis
DO	D	Es	E

1. Miš mi je po - lje po - pa - sel, po - pa - sel,
 2. Do - šla je ma - čka z ma - či - ci, z ma - či - ci,
 3. Do - šel je me - do z me - di - ci, z me - di - ci,
 4. Do - šel je vu - ko z vu - či - ci, z vu - či - ci,
 5. Do - šel je la - vek z la - vi - ci, z la - vi - ci,
 6. joj si ga me - ni kaj bum žel, joj si ga me - ni kaj bum žel,
 7. po - je - la mi - ša z mi - ši - ci, po - je - la mi - ša z mi - ši - ci,
 8. po - jel je ma - čku z ma - či - ci, po - jel je ma - čku z ma - či - ci,
 9. po - jel je me - du z me - di - ci, po - jel je me - du z me - di - ci,
 10. po - jel je vu - ka z vu - či - ci, po - jel je vu - ka z vu - či - ci.

Slika 28. Miš mi je polje popasel (Gospodnetić, 2015: 368)

7.5. SVIRANJE

Primjeri aktivnosti za mlađu i stariju skupinu djece (Gospodnetić, 2015: 193):

Starija skupina: **Metarska okosnica na štapićima uz improvizaciju ritma sviranjem**

Odgajateljica je ispričala djeci zgodnu priču uz koju je povremeno svirala na štapićima, ali preglasno i ne odvajajući štapiće. Ona im svira metar, a oni plješću svoje. Usporava i ubrzava! Podijelila je puno udaraljki. Opet ubrzava. Brzo je prestala. Drugi put opet.

Šteta, približili su se skupnom sviranju bez metarskog predloška, samo kad ih odgajateljica ne bi stalno prekidala.

Mlađa skupina: **Metarska okosnica na sintetizatoru uz improvizaciju ritma sviranjem**

Djeca su dobila uputu da sviraju na svemu oko sebe pa bubnjaju po svemu. Odgajateljica cijelo vrijeme viče: Nećemo pjevati, lakše malo, joj, sve će se raspasti! Nakon nekoliko minuta pustila im je snimku dobrog ritma: Tafatefe Zafatefe Tatefe Tate – malo se usporilo i tom ritmu fali malo sonornosti, dubine.

„Sad se krećite i pljeskajte po sebi.“ Promijenio se ritam. Bubnjaju po kazetama, ali im uzima. Opet viče: ne pjevati. Sve skupa nije bilo dobro i bilo je prekratko.

8. ZAKLJUČAK

Glazba ima veliku moć koja na različite načine utječe na čovjeka. Ako je čovjek osvijesti, ljepotu glazbe uživa svuda oko sebe. S glazbom i glazbenim razvojem čovjek se susreće od rođenja, pa čak i od prenatalnog razdoblja. Već u prvoj godini života, u obiteljskom okruženju, postavljaju se temelji glazbenog razvoja. Glazba pozitivno doprinosi razvoju djeteta. Glazbeni poticaji koji se nalaze svuda oko djeteta razvijaju u njemu potrebu i želju za slušanjem, pobuđuju mirno raspoloženje, potiču zanimanje za zvukove iz okoline te stvaraju pozitivnu i ugodnu atmosferu. Glazba, kao umjetnost, utječe na afirmaciju estetskog i kritičkog mišljenja. Također, potiče dječji stvaralački proces. Glazba pokreće i razvija sve djetetove sposobnosti: motoričke, kognitivne, kreativne i afektivne.

Glazba ima važnu ulogu u odgoju i obrazovanju od davnina. Djetetovo okruženje svakodnevno obiluje raznim zvukovima, tonovima i šumovima koji u djetetu bude zanimanje i želju za istraživanjem. Upravo se iz ovog rada može zaključiti da postoji mnogo načina pomoću kojih se djetetu može prezentirati navedeni fond glazbenih informacija. Cilj glazbenog odgoja djece rane i predškolske dobi nije učenje glazbenih sadržaja, no spretnim i uspješnim metodama odgojitelj može s djecom postići upečatljive učinke. Odgojitelj treba pomno izabrati metode rada (igre) koje neprimjetno, ali djelotvorno, dovode do rezultata. Takve su igre, odnosno glazbene aktivnosti, u rano i predškolsko doba povezane s drugim područjima i aktivnostima mnogo više nego u bilo kojem periodu kasnije. Upravo je ta povezanost glazbe s drugim područjima motivirajući čimbenik za djecu u procesu glazbenog odgoja. Također, doprinosi proširivanju djetetova glazbenog iskustva. Glazba za djecu postaje izvor glazbenih predodžbi, refleksija i sredstvo razvoja stvaralačkog identiteta putem kojeg ono dobiva mogućnost cjelovitog razvoja. Stoga je glazbeni odgoj u predškolskim ustanovama sastavni dio odgojno-obrazovnog procesa i odvija se svakodnevno. Odvajati glazbu od djeteta jednako je pogrešno kao i djetetu braniti govorenje ili kretanje. Glazba je dio djetetova bića. Uskraćivanjem kvalitetne i djetetu primjerene glazbe, djetetu uskraćujemo i njegov cjelovit razvoj. Dijete je po prirodi kreativno biće i, prije svega, mora mu se omogućiti kreativan razvoj. Jedino tako dijete može zaista biti dijete. Kao i za sve u životu, za kvalitetno provođenje glazbenih aktivnosti, u svrhu kreativnog i cjelovitog razvoja djeteta, potrebna je volja i spremnost na učenje. Tu do izražaja dolazi uloga odgojitelja i njegova kreativnost. Kako bi se unaprijedile odgojiteljeve kompetencije, bilo bi potrebno učestalije organizirati glazbene radionice za odgojitelje. Tamo bi se demonstrirali primjeri provođenja

dobre glazbene prakse. Odgojitelj zasigurno ne želi uskratiti i stagnirati djetetov razvoj na bilo koji način svojim neznanjem i nespremnošću na učenje o djetetu i njegovim potrebama, pa tako i onim glazbenim. Djetetu ne treba mnogo riječi i teoretiziranja o glazbi, bitno je djelovanje. Jer glazba je „... ljepota, čarolija, uživanje, osjećaj, ljubav, duhovni život, moć, snaga, inspiracija, sloboda, umijeće, svemir, pokret, igra, ODGOJ, ...i još više, mnogo više. Glazba je sve ono što se ne može izreći, a živi u čovjeku i izvan njega.“ (R. Sam).

9. LITERATURA

1. Belajec, S (2014): Utjecaj glazbe na dječji razvoj. Roditelji.hr., URL: <http://www.roditelji.hr/obitelj/zdravlje/utjecaj-glazbe-na-djecji-razvoj/>
2. Brđanović, D. (2016): Uloga glazbe i glazbene inteligencije u školi u kontekstu Teorije višestrukih inteligencija. U: Jerković, B., Škojo, T. (ur.): Umjetnik kao pedagog pred izazovima suvremenog odgoja i obrazovanja. Osijek: Umjetnička akademija u Osijeku, str.120.-131.
3. Campbell, D. (2005.). Mozart efekt. Čakovec: Dvostruka duga.
4. Čudina-Obradović, M. (1990). Nadarenost: razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje. Zagreb: Školska knjiga.
5. Dobrota, S. (2012). Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
6. Goddard Blythe, S. (2008). Uravnoteženi razvoj. Buševac: Ostvarenje.
7. Gospodnetić, H. (2015). Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima 1. Zagreb: Mali profesor d.o.o.
8. Gospodnetić, H. (2015). Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima 2. Zagreb: Mali profesor d.o.o.
9. Jensen, E. (2000). Music With the Brain in Mind. Thousand Oaks, California: Corwin Press.
10. Jensen, E. (2003). Super nastava: nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje. Zagreb: Educa.
11. Jurišić, G. i Sam Palmić, R. (2002). Brojalica – Snažni glazbeni poticaj. Rijeka: Adamić.
12. Kazić, S. (2013): Solfeggio: historija i praksa. Sarajevo: Muzička akademija u Sarajevu i Institut za muzikologiju.
13. Krstić, J. i Milić, R. (2009). Ja, Glazboplovac. Split: UDRUGA SPLIT ZDRAVI GRAD.
14. Laniado, N. (2006). Kako odgojiti sretno dijete. Zagreb: MOZAIK KNJIGA d.o.o.
15. Lehmann, A. C., Sloboda, J. A. & Woody, R. H. (2007): Psychology for Musicians: Understanding and Acquiring the Skills. New York: Oxford University Press.
16. Leithwood, K.A., Fowler, W. (1971): Complex Motor Learning in Four-Year-Olds, Child Development, vol.42.no.3., str.781.-792.
17. Manesteriotti, V. (1981). Prvi susreti djeteta s muzikom: priručnik za roditelje i sestre odgajateljice u dječjim jaslicama. Zagreb: Školska knjiga.
18. Pavletić, V. (2010). Glazboterapija s osobama s posebnim potrebama. Tonovi, 56, 61-110.
19. Radoš, K. (2010): Psihologija muzike. Beograd: Zavod za udžbenike.

20. Rauscher, F. H. (2009). The Impact of Music Instruction on Other Skills. U: The Oxford Handbook of Music Psychology (ur. S. Hallam, I. Cross, M. Thaut), New York: Oxford University Press.
21. Rojko, P. (2012). Metodika nastave glazbe: teorijsko - tematski aspekti. Osijek: Sveučilište J. J. Strossmayera, Pedagoški fakultet Osijek.
22. Sam, R. (1998). Glazbeni doživljaj u odgoju djeteta. Rijeka: Glosa d.o.o.
23. Schellenberg, E. G. (2006). Brain Structures of Musicians: Executive Functions and Morphological Implications. U: Music, Motor Control and Brain (ur. E. Altenmüller, M. Wiesendanger, J. Kesselring), New York: Oxford University Press.
24. Slunjski, E. (2015): Izvan okvira, kvalitativni iskoraci u shvaćanju i oblikovanju predškolskog kurikulumu. Zagreb: Element, 2015 (monografija).
25. Starc, B., Čudina Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B. i Letica, M. (2004) Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
26. Stein, G. (2008). The More We Get Together. Nurturing Relationships Through Music, Play, Books And Art. Ann Arbor: RoseyRaeNate.
27. Svalina, V. (2010): Dječje stvaralaštvo u nastavi glazbe. U: K. Káich (ur.) Korszerű módszertani kihívások. Szabadka: Magyar Tannyelvű Tanítóképző.
28. Šimičić, M. (2017): Glazba kao komunikacija (završni rad). Petrinja: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
29. Šmit, B. (2001). Glazbom do govora. Zagreb: Haid.
30. Thompson, W. F. (2009). Music, Thought and Feeling. Understanding the Psychology of Music. New York: Oxford University Press.
31. Vidulin, S. (2016): Glazbeni odgoj djece u predškolskim ustanovama: mogućnosti i ograničenja. (završni rad). Pula: Muzička akademija u Puli.
32. Vidulin-Orbanić, S. (2008). Glazbenom umjetnošću prema cjeloživotnom učenju.
33. Voglar, M. (1980). Kako muziku približiti deci. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
34. Živković, M. (2015): Dječja glazbena kreativnost u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju (završni rad). Petrinja: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
35. Izvor: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=22246> (posljednji put posjećeno 23. 4. 2023.)
36. Izvor: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=22246> (posljednji put posjećeno 23. 4. 2023.)

37. Izvor: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=42633> (posljednji put posjećeno 27. 4. 2023.)
38. Izvor: <https://hrcak.srce.hr/clanak/126113> (posljednji put posjećeno 27. 4. 2023.)

10. POPIS SLIKA

Slika 1. Ksilofon (Gospodnetić, 2015: 179)	21
Slika 2. Metalofon (Gospodnetić, 2015: 180).....	21
Slika 3. Zvončići (Gospodnetić, 2015: 180).....	22
Slika 4. Crotales (Gospodnetić, 2015: 181).....	22
Slika 5. Štapići (Gospodnetić, 2015: 183).....	23
Slika 6. Ručni bubanj (Gospodnetić, 2015: 183)	23
Slika 7. Mali bubanj (Gospodnetić, 2015: 184).....	24
Slika 8. Triangl (Gospodnetić, 2015: 184)	24
Slika 9. Veliki bubanj (Gospodnetić, 2015: 185).....	25
Slika 10. Činele (Gospodnetić, 2015: 185).....	25
Slika 11. Zvečka (Gospodnetić, 2015: 186).....	25
Slika 12. Tamburin (Gospodnetić, 2015: 186).....	26
Slika 13. Praporci (Gospodnetić, 2015: 187).....	26
Slika 14. Drveni bubnjić (Gospodnetić, 2015: 187).....	26
Slika 15. Kastanjete (Gospodnetić, 2015: 187).....	27
Slika 16. Razne čegrtaljke (Gospodnetić, 2015: 188)	27
Slika 17. Agogo (Gospodnetić, 2015: 188)	28
Slika 18. Guiro (Gospodnetić, 2015: 188).....	28
Slika 19. Medo (Gospodnetić, 2015: 397).....	31
Slika 20. Bundeve (Gospodnetić, 2015: 397).....	31
Slika 21. Jabučice crvena (Gospodnetić, 2015: 432)	31
Slika 22. Pliva patka preko Save (Gospodnetić, 2015: 107)	33
Slika 23. En ten tini (Gospodnetić, 2015: 108).....	33
Slika 24. Bumbari se sastali (Gospodnetić, 2015: 491).....	34
Slika 25. Gdje su moja uha dva (Gospodnetić, 2015: 321)	34
Slika 26. Boc boc iglicama (Gospodnetić, 2015: 338).....	35
Slika 27. Ide maca oko tebe (Gospodnetić, 2015: 351).....	36
Slika 28. Miš mi je polje popasel (Gospodnetić, 2015: 368).....	36

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Poštovani,

Ja, Dora Kovač, rođena 31. prosinca 2001. godine u Čakovcu, s prebivalištem u Strahonincu, izjavljujem i vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam samostalno izradila svoj završni rad pod naslovom: Glazbeni odgoj djece u ranim godinama života, uz korištenje literature i konzultacije s mentorom, profesorom Branimirom Magdalenićem.
